

VALFRID VASENIUS.

SUOMALAINEN KIRJALLISUUS

1544—1877.

AAKKOSELLINEN JA AINEENMUKAINEN LUETTELO.

LA LITTÉRATURE FINNOISE

1544 1877.

CATALOGUE ALPHABÉTIQUE ET SYSTÉMATIQUE.

HELSINGISSÄ,

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapainossa,

1878.

ALKULAUSE. — INTRODUCTION.

ALKULAUSE.

Se luettelo suomalaisesta kirjallisuudesta, joka nyt annetaan yleisön käsiin, perustuu, mitä ennen 1856 ilmestyneisin kirjoihin tulee, enimmäen F. W. Pipping'in laveaan kirjaan: „Luettelo suomeksi präntätyistä kirjoista“ (Helsingissä 1856—1857), jossa teoksessa tunnettu bibliografi Petzholdt sanoo suomalaisen kirjallisuuden olevan täydellisemmin lueteltuna, kuin mikään muu kirjallisuus maailmassa. Viimeisten vuosikymmenien kirjallisuutta olen luetellut sen kotimaisen kirjakokoelman johdolla, joka löytyy Suomen yliopiston kirjastossa ja johon maamme kirjapainajat ovat velvoitetut antamaan yhden kappaleen jokaisesta Suomessa painetusta kirjasta. Tätä sääntöä ei kuitenkaan aina tarkasti noudateta; sen tähden olen koettanut, niin paljon kuin mahdollista, muista lähteistä keräellä, mitä on puuttunut; ja samassa olen löytänyt muutamia vanhempiakin, Pipping'iltä huomaamatta jääneitä kirjoja.

Sillä tapaa koottuani kirjojen nimityksiä, olen tehnyt bibliografilisia tutkimuksia, saadakseni tietää kirjojen tekijöitä tahi alkuperää, missä siitä ei itse kirjoissa tietoa anneta. Tässä kohden ei Pippingin luettelosta ole paljon apua, erittäinkin mitä käännöksiin tulee; ja 1855 vuoden jälkeen ilmestyneistä kirjoista ei löydy ensinkään tieteelliselle kannalle perustettua luetteloa. Olen siis, koska suurin osa suomennoksista on tehty ruotsin kielestä, Tukholman kuninkaallisessa kirjastossa etsiskellyt näiden suomennoksien alkuteoksia ja niitä löytänytkin melkoisen joukon. Tätä jotenkin työstä tutkimista on paljon huojentanut se erinomainen jalous, jolla kirjaston päällikkö, etevä bibliografi herra G. E. Klemming minulle aukaisi hoitamansa kirja-aarteita. Rakkaaksi velvollisuudekseni katson sen vuoksi tässä hänelle lausua nöyrimmät ja sulimmat kiitokseni, samoin kuin myös kirjaston muille virkamiehille, jotka kaikki minua suurella suosiolla kohtelivat. Erittäin tulee minun kiittää amanuensia, herra tohtori P. Beijer'ia, joka väsymättömällä avuliaisuudella on vastannut moninaisiin kirjallisiin kysymyksiin.

Isänmaassakin olen tietysti koettanut keräellä niin paljon tietoja, kuin mahdollista, kirjojen tekijöistä, suomentajista j. n. e. Paitse mitä painetuissa lähteissä löytyy, olen minä monelta haaralta saanut suullisia ilmoituksia, joista täten saan kiitoksiani lausua.

INTRODUCTION.

Pour dresser le Catalogue des livres finnois que j'offre aujourd'hui au public, j'ai pris pour guide principal, pour les ouvrages parus avant 1856, le grand travail de F. W. Pipping intitulé: „Förteckning öfver i tryck utgifna skrifter på finska. — Luettelo suomeksi prääntätyistä kirjoista“ (Liste des ouvrages imprimés en langue finnoise), Helsingfors 1856—1857, livre dont l'éminent bibliographe Petzholdt a dit qu'il n'en est pas de si complet dans une autre littérature. La liste des ouvrages publiés depuis 1855 m'a été fournie en majeure partie par la collection de livres finnois que possède la bibliothèque de l'université à Helsingfors. Cette bibliothèque, en effet, doit, d'après la loi, recevoir un exemplaire de tout ce qui s'imprime en Finlande, et la collection serait complète si les imprimeurs se conformaient toujours exactement au règlement. J'ai donc recouru à toutes les sources pour combler les lacunes, et j'ai en même temps retrouvé quelques ouvrages qui étaient restés inconnus à Pipping.

Les matériaux ainsi rassemblés, je me suis efforcé de retrouver par des recherches bibliographiques les auteurs ou l'origine des écrits anonymes. Pipping ne donne que très-peu de renseignements à cet égard, surtout en ce qui concerne les traductions; d'autre part, les ouvrages parus depuis 1855 n'ont été l'objet d'aucun travail bibliographique raisonné. Or, la plupart des livres étrangers parus en finnois étant traduits du suédois, c'est à la Bibliothèque royale de Stockholm que je devais chercher leur origine; j'ai réussi en effet par cette voie à retrouver les auteurs ou au moins les originaux d'un grand nombre de livres finnois. Ces recherches laborieuses m'ont été singulièrement facilitées par la libéralité avec laquelle le directeur de la Bibliothèque royale, M:r G. E. Klemming, le célèbre bibliographe, m'a ouvert les trésors littéraires confiés à ses soins. Je suis heureux de pouvoir lui en exprimer ici ma vive reconnaissance. Je dois aussi de chaleureux remerciements aux autres employés de la Bibliothèque, qui tous m'ont témoigné la plus cordiale prévenance. Je saisis en particulier cette occasion de faire parvenir à M. le D:r P. Beijer, aide-bibliothécaire, l'expression publique de ma gratitude pour l'infatigable complaisance qu'il a mise à répondre par correspondance aux renseignements que je lui ai demandés à maintes reprises.

Salanimet nimitysten alussa merkitään pienemmällä kursivilla, kuin tekijän oikeat nimet. Nimityksen jaksossa taas merkitään salanimiä harvennetuilla kirjaimilla ja pienempi kursivi merkitsee siinä kirjojen suomentajia, aputoimittajia, ulosantajia j. m. s.

Viiva nimityksen alussa edustaa lähinnä edellä käyvän täydellisen nimityksen tekijän-nimeä tai ensimmäisiä harvennetuilla kirjaimilla painettuja sanoja.

Jokaisesta kirjasta mainitaan, uusimman painoksen mukaan: 1. tekijä, kun se on tunnettu; 2. nimitys; 3. painopaikka, kirjapainon nimi (lyhennettynä, jos se on enemmän tunnettuja) ja painovuosi; 4. kirjan koko ja sivujen lukumäärä (laskettuna nimilehdestä alkaen viimeiseen painettuun sivuun asti; oikaisuja, eri sivuihin kirjan loppuun painettuja, ei oteta lukuun). 5. kustantaja ja hinta, nykyisten olojen mukaan, jos niistä on saatu tieto. Kun kustantajana on kirjakauppias tai kirjapainaja, joka ei asu kirjan paino-kaupungissa, mainitaan myös hänen asunkaupunkinsa, paitsi kuin kustantaja on G. W. Edlund, J. C. Frenckell ja Poika tai K. E. Holm (kaikki Helsingissä) tai G. W. Wilén (Turussa).

Sitten tulevat tiedot kirjojen eri osista, jos semmoisia on, ja viimein, pienemmällä puustavilla painettuina, tietoja vanhemmista painoksista, suomenoksien alkuteoksista (kun tekijä on tuntematon) j. m. s.

Nuotteja (paitsi numeroilla merkityitä) ja karttoja on erikseen järjestetty (s. 210—214). Eri syistä on tapahtunut, ettei tätä luetteloa osaa ole voitu saada aivan täydelliseksi.

2. Aineenmukainen osa.

Tässä osassa nimitykset joka luokassa järjestetään kirjojen painovuosien mukaan: ensimmäisen painoksen, jos se on tunnettu, muuten toisen. Sukumerkkien väliin pantu nimitys merkitsee kirjaa, joka toisessakin muodossa löytyy samassa luokassa, ja jota siis ei oikeastaan voi lukea eri kirjaksi. Kun joku kirja taas kuuluu useihin luokkiin, on myös sen nimitys niissä luokissa kerrottu.

Jos jonkun teoksen viimeisellä painoksella on toinen nimitys kuin ensimmäisellä, mainitaan molemmat, ja niiden väliin pannaan yhtäläisyyden merkki (=). Lukija hakekoon silloin kirjaa aakkosellisesta osasta viimeisen nimityksen mukaan.

ils sont imprimés en caractères espacés. Ailleurs, les petites itali-ques marquent les noms de collaborateurs, de traducteurs, d'éditeurs, etc.

Un tiret au commencement d'un titre représente soit le nom d'auteur qui vient immédiatement avant, soit le ou les mots qui, au commencement du titre précédent, sont imprimés en caractères espacés.

Pour chaque ouvrage sont donnés d'après la plus récente édition : 1°. Le nom de l'auteur lorsqu'il est connu; 2°. le titre; 3°. le lieu et l'année de l'impression et le nom de l'imprimerie (abrégé, pour les plus connus); 4°. le format et le nombre total de pages, en comptant de la page du titre jusqu'à la dernière page imprimée; les errata imprimés sur une page séparée, à la fin d'un ouvrage, ne sont pas comptés; 5°. l'éditeur et le prix actuels de l'ouvrage lorsqu'ils sont connus. Si l'éditeur est un libraire ou un imprimeur qui ne soit pas domicilié au lieu où l'ouvrage a été imprimé, son domicile est aussi indiqué, excepté pour les maisons G. W. Edlund, J. C. Frenc-kell et Fils, K. E. Holm (toutes à Helsingfors, Helsingissä), et G. W. Wilén (à Abo, Turussa).

Ensuite viennent des données spéciales sur telle ou telle partie d'un ouvrage, et enfin, imprimés en petits caractères, des renseignements sur les précédentes éditions, les originaux des traductions (quand l'auteur est resté inconnu) et d'autres éclaircissements bibliographiques.

La musique (à moins qu'elle ne soit chiffrée) et les cartes sont rangées à part (p. 210—214). Différentes circonstances ont fait que cette partie-là de l'ouvrage n'est pas tout-à-fait complète.

2 Partie systématique.

Dans cette partie les titres sont rangés dans chaque classe par ordre chronologique de la première édition de l'ouvrage, ou de la seconde édition, lorsque la date de l'impression de la première n'est pas connue. Un titre placé entre parenthèses marque que le même ouvrage est cité sous quelque autre forme dans la même classe, et ne doit par conséquent pas être compté comme ouvrage distinct. Lorsque un livre peut être rangé dans plusieurs classes, le titre en est également cité plusieurs fois.

Lorsque la dernière édition d'un ouvrage n'a pas le même titre que la première, ces titres sont reproduits tous les deux et séparés par un signe d'égalité (=). Il faut alors chercher l'ouvrage dans la partie alphabétique sous le dernier titre.

Lyhennyksiä. — Abréviations.

i. p.	= ilman [paino-] paikatta	. = „sine loco“.
i. v.	= „ ” ” ” vuodetta	. = „sine anno“.
ja K.	= ja Kumppanit = et Cie.
ja P.	= ja Poika = et Fils.
jne.	= ja niin edespäin .	. = etcetera.
kans.	= kansissa = relié.
kirj.	= kirjoittanut .	. = écrit par.
kirjak.	= kirjakauppa .	. = librairie.
(kok.)	= kokoillut = recueillies par.
kp.	= kirjapaino = imprimerie.
K. S. Toim.	= Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia.	= Publications de la Société littéraire finlandaise.
Ks., ks.	= katso	. = voir.
käänt.	= kääntänyt	. = traduit par.
oik.	= oikeastaan.	
pain.	= painos, -sta, -ksia	. = édition, éditions.
s.	= sivua = pages.
suom.	= suomentanut = traduction finnoise par.
toim.	= toimittanut = rédigé, publié par.
vanh.	= vanhempi, -paa, -pia	. = précédente.
vrt.	= vertaa = voir.

Kirjapainajia. — Imprimeurs.

Helsingissä:	Fr. ja P. = J. C. Frenckell ja Poika.
	Hbl. = „Hufvudstadsblad“in kirjapaino.
	KS. kp. = Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapaino.
	Sen. kp. = Keis. Senaatin kirjapaino.
	Sim. per. = J. Simeliuksen perilliset.
	Th. Shm. = Theodor Sederholm.
	Was. = G. O. Wasenius.
Hämeenlinnassa:	GEE. = G. E. Eurén.
	GNsvan = G. Nordensvan.
Jyväskylässä:	W. ja G. = Weilin ja Göös.
Kuopiossa:	PA. ja K. = P. Aschan ja Kumpp.
	Painoyht. = Painoyhtiön kirjapaino.
Oulussa:	CEBck = Chr. Ev. Barck.
Porissa:	OP. = O. Palander.
Porvoossa:	GLS. = G. L. Söderström.
Tamperella:	EHbg ja k. = Emil Hagelberg ja kumpp.
Turussa:	Fr. ja P. = J. C. Frenckell ja Poika.
	Fr. Kp. = Frenckelliläinen kirjapaino.
	JCFr. = Joh. Christ. Frenckell.
	JWL. ja K. = J. W. Lillja ja Kumpp.
	JWL. & C:o. = J. W. Lillja ja Kumpp.
	W. ja K. = G. W. Wilén ja Kumpp.
Viipurissa:	NAZ. = N. A. Zilliacus.